

Додаються повноваження — ВАЖЧАЄ НОША

Якось, пригадую, один сільський голова із Бережанського району ділився враженнями від відвідин Польщі в складі делегації українських «війтів» (поїздки організувало тодішнє Міністерство регіонального розвитку та будівництва України з метою запозичення «європейського» досвіду місцевого самоврядування):

«На відміну від польського війта, котрий у своєму розпорядженні має виконавчий апарат з кількох десятків оплачуваних посадовців, український сільський голова має багато обов'язків, але мало прав та можливостей. Ти повинен викосити бур'яни, визбирати сміття, виловити бродячих псів, установити межі городів, утихомирити буйних, гасити пожежі, у тому числі сімейні, думати, що закрити, а що — відкрити, добудувати,

відремонтувати. А коли ще безгрошів'я, то, повірте, нелегко бути сільським головою в нашій державі. Тому потрібно більше повноважень. Дайте нам владу через закон і слідкуйте, як його дотримуємося. Ми хочемо не так багато: щоб сільська громада мала право розпоряджатися всім, що є на її території — землею, лісом, водою, повітрям, надрами. Але закон не дозволяє».

Відтоді, як вислухав той «крик душі», минуло декілька років. «Утопії» сільського голови так і не здійснилися, однак зміни в українському суспільстві відбулися — йдемо до Європи. Отож, у контексті євроінтеграції знову згадали про адміністративно-територіальну реформу, яка відколи уже ніяк не зрушить з місця. Можливо тому, що постійно змінюються «підходи» щодо її реалізації. Отже, постало й питання про розширення повноважень органів місцевого самоврядування. Зокрема, права розпоряджатися державною землею.

На Тернопільщині ініціатива Держземагентства України щодо законопроекту про посилення ролі органів місцевого самоврядування в частині розпорядження землями сільськогосподарського призначення державної власності стала предметом жвавого обговорення. Нерідко під час дискусій висловлювалися часом полярні думки, висловлювалися різні пропозиції, адже обмінювалися поглядами за «круглими столами» не лише голови сільських і селищних рад, але й агровиробники, правники, землевпорядники. І це сприяло налагодженню тіснішої співпраці головного земельного відомства області з місцевими радами.

Наприклад, з органами влади, які представляють інтереси територіальних громад, погоджуються розпорядження про виділення земель сільськогосподарського призначення державної власності. Передусім йдеться про ефективніше використання основного національного багатства. Частіше почали проводити аукціони, щоб земля мала дбайливих господарів, а місцеві бюджети — більше коштів. Є від того ще й моральний виграш: аукціони відбуваються відкрито, прозоро. Люди бачать потенційного орендаря,

мають можливість задати йому запитання. Хоча трапляється, що дивну інертність демонструють окремі сільські голови — організація аукціонів для них начебто зайвий тягар. З такою байдужістю працівники Головного управління Держземагенства в області недавно зустрілися, зокрема, у Збарзькому районі: попрацювали на сільраду, в результаті вона отримала на свій рахунок немалі кошти, а от сама доклала до цього нуль зусиль. Хоча відповідних повноважень як органів місцевого самоврядування їй не бракувало.

Водночас від декотрих голів доводиться вислуховувати жалі, мовляв, ніяк не можуть розвернутися, бо наділені надто кучими владними функціями. Та чи дадуть раду, отримавши більше повноважень щодо розпорядження державною землею? Причому так, аби вся громада відчула позитивні зміни. Адже недарма в народі кажуть, що до булави треба ще й голови.

Позаяк розширення повноважень органів місцевого самоврядування у земельних питаннях, як мовиться, уже на порозі, то в Головному управлінні Держземагенства в Тернопільській області вважають не зайвим, аби представники сільських, селищних рад пройшли у районних підрозділах земельних ресурсів бодай коротке стажування. Щоб подивилися, як треба готувати матеріали, проконсультувалися перед тим, як прийняти рішення щодо конкретної земельної ділянки. Адже кожне розпорядження — велика відповідальність, тому має бути обґрунтованим, виваженим.

Можливо, виникне необхідність збільшити кількість працівників у сільських і селищних радах, адже

знадобляться фахівці з землеустрою, юристи. Правда, сподіватися на додаткові дотації з бюджетів вищого рівня тепер не доводиться, тож місцеві ради мусять навчитися їх заробляти. Джерело — ефективніше розпорядження наявними ресурсами, в тому числі й земельними. Між іншим, на Тернопільщині вже активізувалися окремі сільські голови — шукають інвесторів, проявляють більшу зацікавленість до укладання договорів оренди. Одне слово, тепер від їхнього управлінського та господарського хисту залежить дохідна частина місцевих бюджетів.

Намітилася і така позитивна тенденція: місцеві ради почали більше підтримувати малий і середній бізнес. Переважно передають в оренду землю особам, до яких більша довіра громади. Це переважно підприємці, котрі хочуть працювати у своїх селлах. На відміну від агрохолдингів, яким потрібна лише земля, дрібні товаровиробники розвивають різні галузі, забезпечують роботою земляків. І, звичайно, на місці сплачують податки.

Але у фахівців органів земельних ресурсів є побажання: термін оренди не повинен перевищувати 25 років, однак не має бути меншим 14 років. Тобто, щоб охоплював два періоди ротації сівозмін. Тоді товаровиробник бачитиме перспективу вкладення коштів у покращення родючості ґрунтів, отримуючи віддачу відповідними врожайми. І фермери, середні господарства Тернопільщини здебільшого це підтримують. Отож, чітко обґрунтувавши свої плани,

отримують землі сільськогосподарського призначення в оренду не на 5 років, як переважно було, а на триваліші терміни. Однак, гадаю, місцеві органи самоврядування не повинні вдовольнитися тим, що тривалий час «нуртувати-ме» джерело доходів до бюджету, але й контролювати, як землекористувачі дотримуються умов договорів. Є на те повноваження. І, звичайно, не видавати, як ще подекуди виявляється, земельні ділянки без належних правостановлюючих документів. Адже у таких випадках ні місцевий бюджет, ні держава не отримають прибутків. А «залітні» бізнесмени по-варварськи виснажать ґрунти, бо нерідко експлуатують їх за принципом «як востанне!» Тобто сіють лише сою, ріпак, соняшник.

Зрештою, багато ще чого, що має бути видно з вікон сільрад, чомусь залишається непоміченим. Недавно спеціалісти відділу Головного управління земельних ресурсів підшукали (на карті) у Збарзькому районі вільну земельну ділянку, щоб запропонувати її учасникам АТО й сім'ям загиблих у боях на сході військовослужбовців. Коли ж виїхали на місце, то побачили... засіяне поле. А в документах усе було «чисто».

Одне слово, разом із додатковими повноваженнями щодо розпорядження земельними ресурсами держави місцева влада бере на себе й додаткові зобов'язання. Як фахові, так і моральні.

Зенон МИХЛИК

м. Тернопіль